

iTOSAM

iSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
07 EKİM 2024

Ekonomide Son Gelişmeler

03 DÜNYA YETENEK SIRALAMASI RAPORU

05 PWC: TÜKETİCİNİN SESİ ANKETİ

07 MUHTEMEL EĞİTİM SÜRESİ

09 TÜİK ENFLASYON

12 İTO ENFLASYON

14 HİZMET ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ

15 İSO TÜRKİYE İMALAT PMI

17 MÜSİAD SAMEKS

“İsviçre Yetenek Rekabetinde Zirvede Yer Alıyor”

İş süreçlerini daha etkin ve verimli hale getiren yapay zekâ teknolojileri birçok alanda dönüşümü de beraberinde getiriyor. Yapay zekâ ve akıllı otomasyon teknolojileri bir yandan bazı işlerin otomatikleştirilmesini sağlıyor bir yandan da yeni işlerin ortaya çıkmasına yol açıyor. Bu süreçte ortaya çıkan işler rekabet avantajı sağlamak adına yeni teknolojilerin kullanımını kaçınılmaz hale getiriyor. Ancak gelişmiş eğitim sistemine sahip ülkeler dahi sürekli değişen iş piyasasına insanları hazırlama konusunda yetersiz kalabiliyor. Bu da ülkelerin nitelikli iş gücü geliştirmelerini, yetenekleri elde tutmalarını ve ülkenin yetenekli iş gücü için cazip bir yer olması gibi faktörleri önemli kılıyor.

International Institute for Management Development (IMD) tarafından yayımlanan Dünya Yetenek Sıralaması (World Talent Ranking) isimli raporda; ülkelerin nitelikli iş gücü geliştirmeleri, yetenekleri elde tutmaları ve cezbetmelerine yönelik faktörlerdeki performanslarını yansıtan rekabet endeksi yer alıyor. Rapora göre İsviçre, 2020 yılından beri rekabet endeksinde liderliğini koruyor. Bu durum ülkenin nitelikli iş gücü açısından diğer ülkelere karşı açık ara rekabet avantajı elde ettiğini gösteriyor.

Rekabet Endeksi

Sıralama	Ülke	Puan
1	İsviçre	100,00
2	Singapur	85,65
3	Lüksemburg	81,69
13	Finlandiya	73,38
15	Almanya	72,79
16	İsrail	72,12
18	Tayvan	70,36
21	ABD	66,84
24	Fransa	65,01
27	Birleşik Krallık	61,71
30	Çekya	60,80

Not: Sıralamada 68 Ülke Yer Alıyor.

Kaynak: IMD, World Talent Ranking Report 2024

“Türkiye Yetenek Rekabetinde 57. Sırada Yer Alıyor”

Raporda yer alan bilgilere göre Türkiye ise rekabet endeksi sıralamasında 2024 yılında 2020 yılına göre 11 sıra gerileyerek 57. sırada yer alıyor. Endeksin alt kalemleri incelendiğinde ülkedeki yeteneklerin gelişimini ifade eden yatırım ve kalkınma kaleminde Türkiye 2020 yılında 46. sıradayken 2024 yılında 55. sıraya geriliyor. Türkiye'nin yabancı yetenekler için ne kadar çekici olduğunu yansıtan alt endekse göre son dört yılda Türkiye'nin 10 sıra gerilediği görülüyor.

Ülkenin yetenek havuzunun endüstrinin ve ekonominin taleplerini karşılayacak becerilere sahip olup olmadığını ölçen farklı bir alt endekse göre 2020 yılında 41. sırada yer alan Türkiye 2024 yılında 58. sıraya geriledi. Bu kalemdaki 17 sıralık gerileme son yıllarda ülkenin elindeki yeteneklerin farklı ülkelere yöneldiğini gösteriyor. Bu durum TÜİK tarafından geçtiğimiz haftalarda yayımlanan “beyin göçü istatistikleriyle” de uyum gösteriyor.

Rekabet Endeksi

Sıralama	Ülke	Puan
36	Polonya	58,78
38	Çin	58,18
41	İtalya	57,42
44	Yunanistan	54,33
50	Macaristan	48,02
55	Güney Afrika	41,21
57	Türkiye	40,63
58	Hindistan	40,47
61	Bulgaristan	38,18
62	Meksika	36,32
63	Filipinler	35,44
66	Brezilya	30,45

Not: Sıralamada 68 Ülke Yer Alıyor.

Kaynak: IMD, World Talent Ranking Report 2024

“Dijital Kanallar Yaygınlaşıyor Fakat Tüketiciler Veri İhlali Konusunda Endişeli”

Uluslararası denetim ve danışmanlık şirketi Pricewaterhouse Coopers (PwC) tarafından yayımlanan “2024 Tüketicinin Sesi Anketi”, tüketicilerin satın alma alışkanlıklarını ve eğilimlerini mercek altına alıyor. Anket, 31 ülke ve bölgede 20.000’den fazla tüketicinin görüşünü alarak oluşturuldu. Anket sonuçlarına göre 2019 senesinde katılımcıların %21’i sosyal medya üzerinden ürün satın aldığını dile getirirken bu sene bu oran %46’ya yükseldi. Tüketicilerin %41’i ise bir sosyal medya fenomeninin tanıtımına veya tavsiyesine dayanarak bir ürün satın aldığını ifade ediyor.

Öte yandan anket tüketicilerin veri güvenliği konusundaki endişelerini ortaya koyuyor. Tüketicilerin %83’ü kişisel verilerinin korunmasının güvenlerini kazanmak için en önemli faktörlerden biri olduğunda dair hemfikirken %80’i kişisel bilgilerinin gizli kalacağına dair güvence talep ediyor. Ancak tüketicilerin sadece %52’si verilerinin nasıl depolandığını ve kullanıldığını biliyorken %71’i sosyal medyadaki verilerinin güvenliğinden endişe duyuyor. Şirketler tüketicilerin güvenini veri endişelerini ciddiye alarak, siber güvenliği bir harcama kalemi değil yatırım olarak değerlendirerek ve doğru iletişim stratejileri belirleyerek kazanabilir.

Tüketiciler Şirketlere Güvende Hangi Özelliklere Öncelik Veriyor?

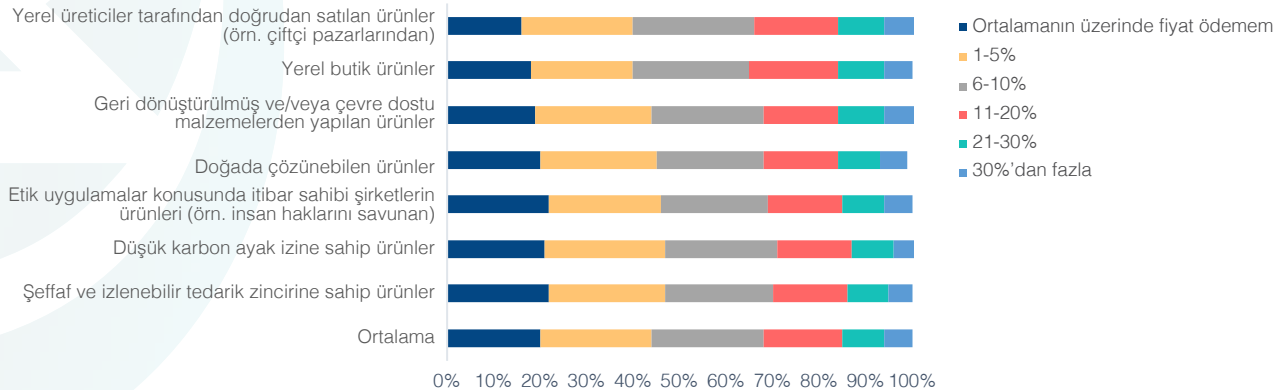
Not: Yüzdeler, ‘Önemli’ ve ‘Çok Önemli’ Olarak Değerlendirilen Yanıtların Toplamıdır.
Kaynak: PwC, 2024 Tüketicinin Sesi Anketi

“Tüketicilerin Sepetlerinde Sürdürülebilir Ürünler Var”

Anketin diğer bulgularına göre alışveriş seçimleri artık yalnızca kişisel memnuniyetle sınırlı kalmıyor. Aynı zamanda olumsuz çevresel etkileri azaltma amacını da taşımaları bekleniyor. Tüketicilerin %85’i iklim değişikliğinin sonuçlarından doğrudan etkilendiğini ve satın aldığı ürünlerin çevresel etkilerine dikkat ettiğini söylüyor. Diğer taraftan, tüketicilerin %31’i önümüzdeki yılda tüketim alışkanlıklarına yönelik en büyük riskin enflasyon olduğunu belirtirken %62’si enflasyon sonucunda temel ihtiyaçların fiyatlarının yükselmesi nedeniyle önümüzdeki 6 ay içerisinde bütçelerinin büyük bir kısmını temel gıda harcamalarına aktaracağını ifade ediyor.

Bu enflasyonist kısıtlamalara rağmen katılımcılar sürdürülebilir alternatifler için ortalama fiyatların %9,7 üzerinde ödeme yapmaya istekli olduklarını belirtiyorlar. Sürdürülebilirlik sürecinin finansal kısıtlarla birlikte yürütüldüğü dikkate alındığında, sürdürülebilirliğin maliyet ve faydalarını dengeleyecek stratejik yatırımlar şirketler için kritik bir rol oynuyor.

Tüketicilerin Daha Fazla Ödeme Yapmaya İstekli Olduğu Sürdürülebilir Ürün Grupları

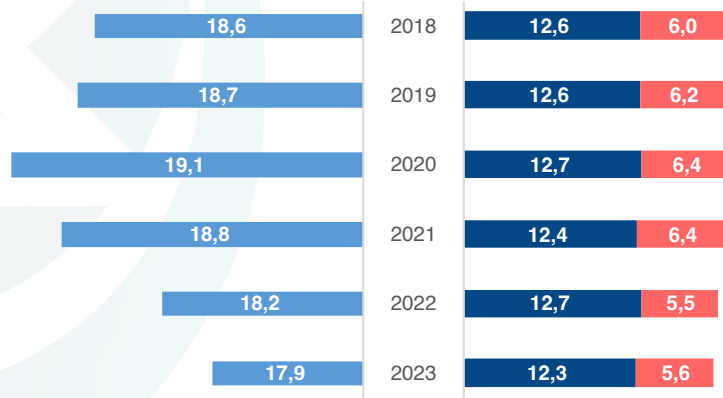
Not: Bazı Sorular için Değerlerin Toplamı Sayılardaki Yuvarlamadan Dolayı %100'e Ulaşmayabilir.

Kaynak: PwC, 2024 Tüketicinin Sesi Anketi

“Muhtemel Eğitim Süresi 17,9 Yıl”

TÜİK tarafından yayımlanan Muhtemel Eğitim Süresi (MES) 2023 yılı verilerine göre Türkiye’de ilkokula başlama çağına gelmiş bir bireyin en yüksek eğitim kademesini tamamlayana kadar eğitim hayatında geçirmesi muhtemel süre 17,9 yıl olarak kaydedildi. Cinsiyet ayrımına göre bu süre kadınlar için 18,4 yıl, erkekler için ise 17,6 yıl olarak gerçekleşti. İl bazında değerlendirildiğinde en yüksek MES seviyesi 20,3 yıl ile İstanbul’da gerçekleşti. Hem kadınlar hem de erkekler için en yüksek MES seviyesine sahip olan il yine İstanbul oldu.

Eğitim Kademelerine Göre Muhtemel Eğitim Süresi, 2018-2023

■ İlkokul-yükseköğretim

■ İlkokul-ortaöğretim

■ Yükseköğretim

“

Muhtemel Eğitim Süresi (MES):

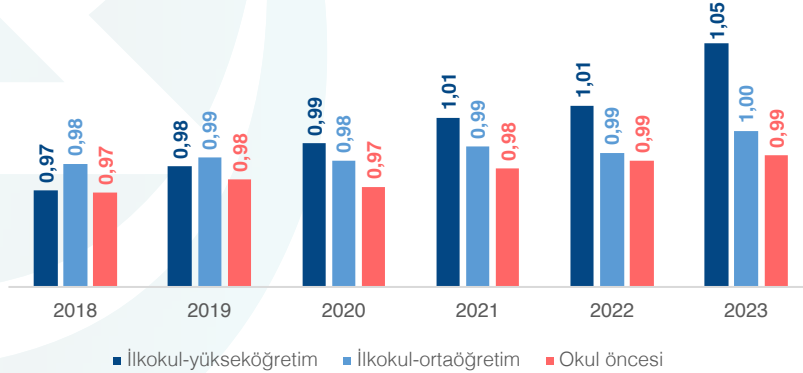
İlgili eğitim kademesine giriş yaşında olan bir kişinin, belirtilen eğitim kademesinde geçirmesi muhtemel olan örgün eğitim süresini gösterir.

”

“Cinsiyet Eşitliği Endeksi Kadınlar Lehine Arttı”

MES kapsamında açıklanan cinsiyet eşitliği endeksi, 2023 yılında kadınlar lehine artış gösterdi. İlkokul-yükseköğretim kademesinde 2018 yılında 0,97 olarak hesaplanan endeks, 2023 yılında 0,08 puanlık artışla 1,05'e yükseldi. İl bazında değerlendirildiğinde İstanbul'un endeks değeri 2018 yılına kıyasla 0,07 puanlık bir artış göstererek 1,06 değerine ulaştı.

Eğitim Kademelerine Göre Cinsiyet Eşitliği Endeksi, 2018-2023

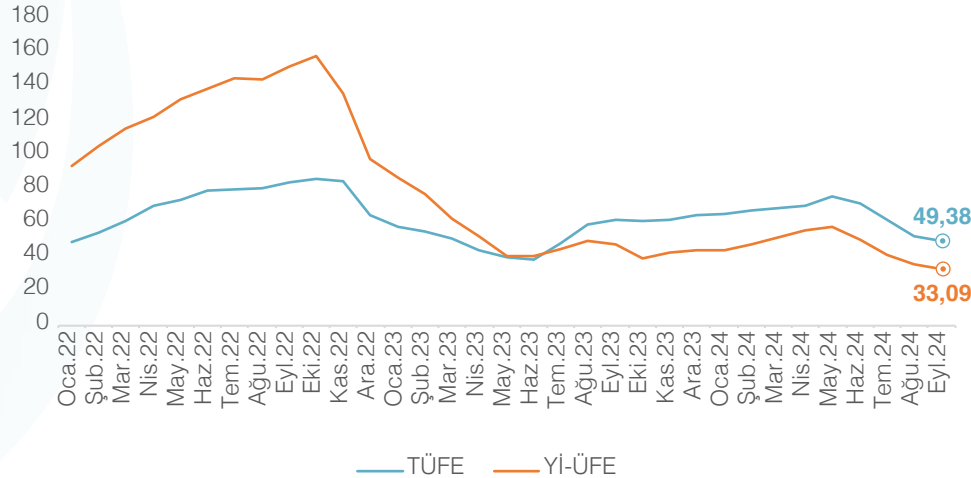
Kaynak: TÜİK

“**Cinsiyet Eşitliği Endeksi**, kadın MES değerinin erkek MES değerine oranlanması ile hesaplanmaktadır.”

“TÜFE’de Yıllık %49,38 Artış”

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) eylül ayında bir önceki aya göre %2,97, bir önceki yılın aynı ayına göre %49,38 oranında artış gösterdi. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ise bir önceki aya göre %1,37, bir önceki yılın aynı ayına göre %33,09 oranında arttı.

TÜFE ve Yİ-ÜFE Yıllık Değişim Oranları

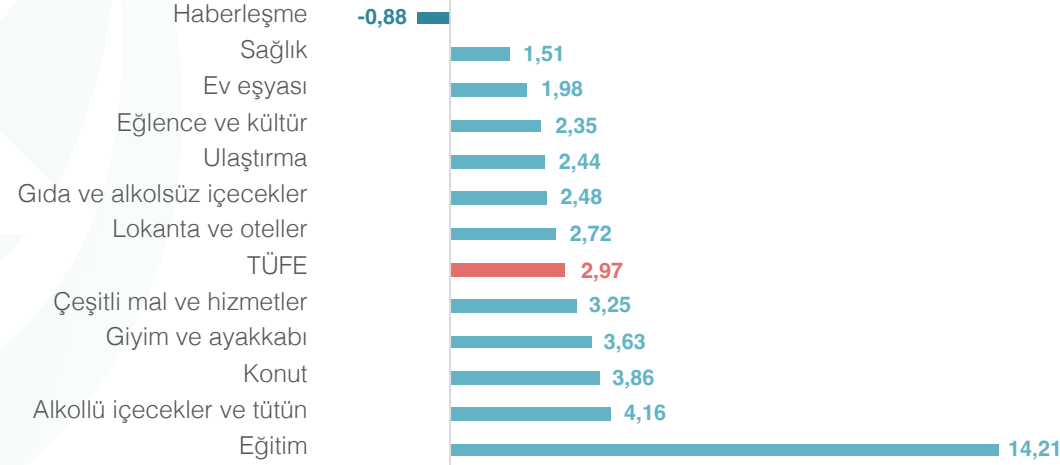

Kaynak: TÜİK

“En Yüksek Artış Eğitim Grubunda”

TÜFE ana harcama grupları itibarıyla eylül ayında bir önceki aya göre azalış gösteren tek grup %0,88 ile haberleşme olurken artışın en fazla yaşandığı ana grup ise %14,21 ile eğitim oldu.

TÜFE Ana Harcama Gruplarına Göre Aylık Değişimler (%), Eylül 2024

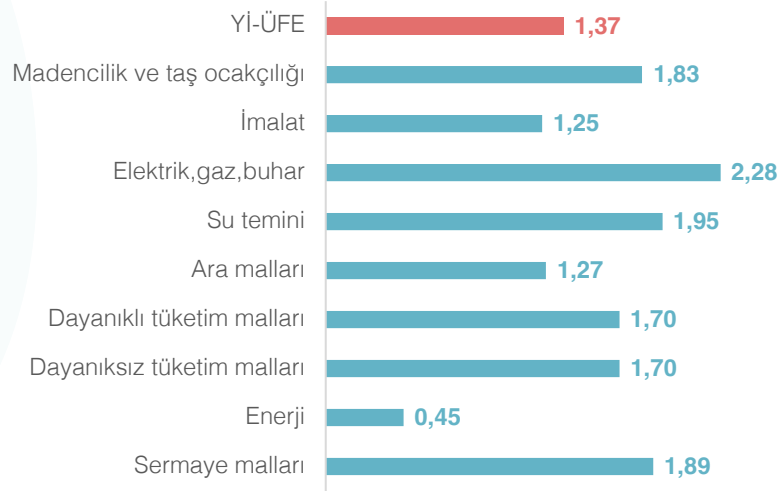

Kaynak: TÜİK

“İmalatta %1,25 Oranında Artış”

Sanayinin dört sektöründe aylık değişimler; elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %2,28, su temininde %1,95, madencilik ve taş ocakçılığında %1,83, ve imalatta %1,25 oranında artış olarak gerçekleşti.

Yİ-ÜFE Aylık Değişim Oranları (%), Eylül 2024

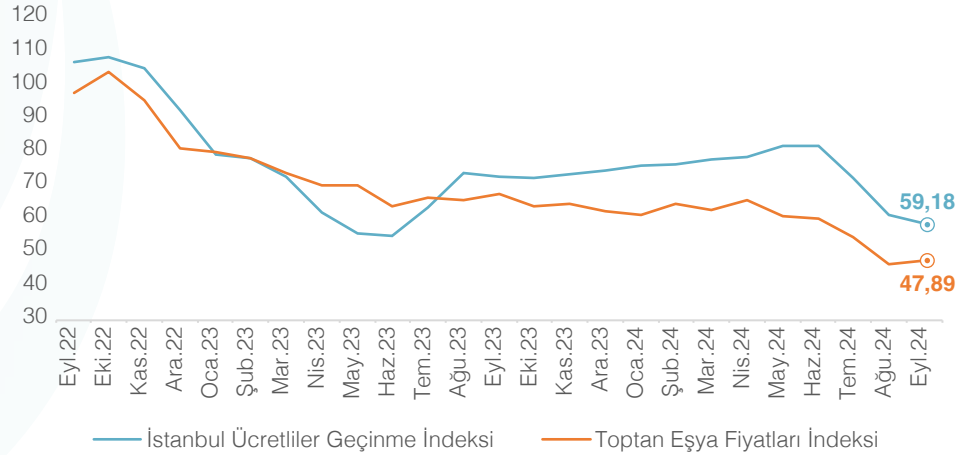

“Aylık Bazda Fiyatlarda %3,9 Artış”

Perakende fiyatları yansıtan İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi eylül ayı verileri açıklandı. Buna göre fiyatlar bir önceki aya göre %3,9, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %59,18 oranında artış gösterdi. Böylece aylık bazda enflasyon son beş ayın en yüksek seviyesini gördü.

Toptan fiyatlarını yansıtan Toptan Eşya Fiyatları İndeksi ise bir önceki aya göre %4,67, bir önceki yılın aynı ayına göre %47,89 arttı.

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi ve Toptan Eşya Fiyatları İndeksi

Kaynak: İTO

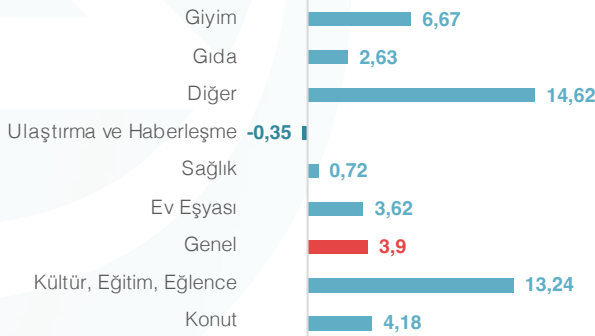
“Eğitim, Kültür ve Eğlence Grubunda %13,24 Artış”

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi harcama gruplarına göre aylık değişim oranlarında %14,62’lik artış ile diğer grubu (çocuk harçlıkları ve eğitime bağlı diğer harcamalar) ilk sırada yer aldı. Bu grubu %13,24 artış ile eğitim, kültür ve eğlence grubu (kırtasiye ürünleri, yan kırtasiye ürünleri ve çocuk giyimine bağlı ürünler) izledi. Okulların açılmasının bu gruptaki artışı etkilediği değerlendiriliyor.

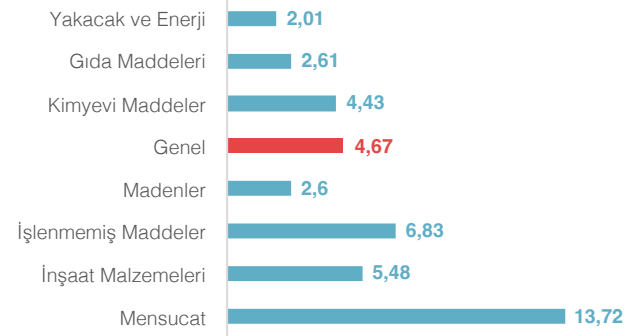
Toptan Eşya İndeksi harcama grupları içinde mensucat grubunda bir önceki aya göre %13,72 oranında artış yaşandı. Bu grubu ise %6,83 ile işlenmemiş maddeler izledi.

Eylül Ayında Gruplar İtibarıyla Aylık Değişim Oranları (%)

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi

Toptan Eşya İndeksi

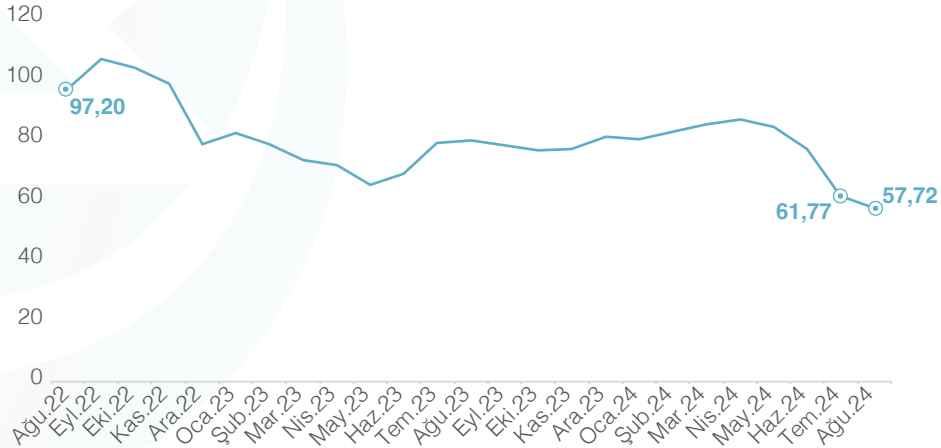

“Ulaştırma ve Depolama Hizmetleri Aylık ve Yıllık Bazda En Çok Artış Kaydeden Sektör Oldu”

Hizmet Üretici Fiyat Endeksi (H-ÜFE) 2024 ağustos ayında bir önceki aya göre %2,62; bir önceki yılın aynı ayına göre ise %57,72 oranlarında artış kaydetti. On iki aylık ortalamalara göre ise artış %76,54 oranında yaşandı. Bir önceki yılın aynı ayına göre ulaştırma ve depolama hizmetlerinde %53,44, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde %61,35, bilgi ve iletişim hizmetlerinde %65,99, gayrimenkul hizmetlerinde %57,69, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde %65,89, idari ve destek hizmetlerde %55,51 oranlarında artış gerçekleşti.

Yıllık H-ÜFE'ye göre 11 alt sektör daha düşük, 16 alt sektör daha yüksek değişim gösterirken aylık H-ÜFE'ye göre 15 alt sektör daha düşük, 12 alt sektör daha yüksek değişim gösterdi.

H-ÜFE Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Yıllık Değişim Oranı (%), Ağustos 2024

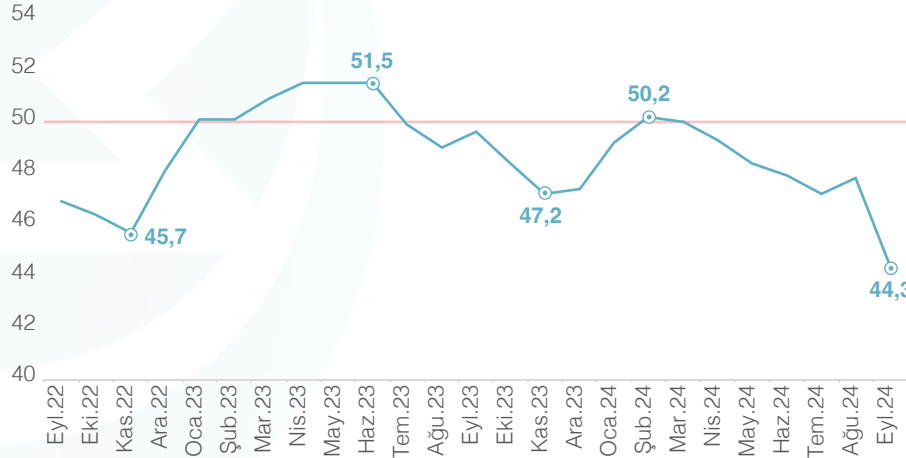
Kaynak: TÜİK

“**Hizmet Üretici Fiyat Endeksi (H-ÜFE)**, ülke ekonomisinde üretimi yapılan hizmetlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişimlerini ölçen fiyat endeksidir.”

“Türkiye İmalat PMI Eylül Ayında Eşik Değerin Altında Seyretmeye Devam Etti”

İSO Türkiye İmalat PMI eylül ayında 44,3 olarak kaydedildi. Bir önceki aya göre 3,5 puan azalan endeks, iktisadi canlılık için kabul edilen 50 eşik değerinin altında kalmaya devam etti. Bu durum imalat sanayindeki zayıflamanın devam ettiğini gösteriyor. Öte yandan girdi maliyetlerindeki belirgin artış sürerken yeni siparişlerde 2020 mayıstan itibaren en keskin yavaşlama kaydedildi.

Türkiye İmalat PMI

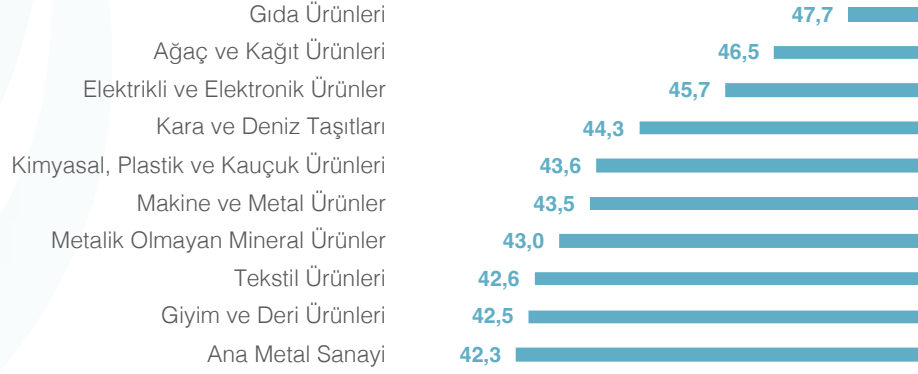
Kaynak: İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI

“**İSO Türkiye İmalat PMI**, imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış bileşik bir performans göstergesidir. 50 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde iyileşmeye işaret etmektedir.”

“Üretim Tüm Sektörlerde Yavaşladı”

Türkiye Sektörel PMI raporuna göre Türk imalat sektörünün tüm alanlarında zorlu faaliyet koşulları devam ediyor. Eylül ayında takip edilen on sektörün tamamında üretim daraldı. Üretimdeki en fazla gerileme ana metal sanayinde kaydedilirken gıda ürünleri en az gerileme gösteren sektör oldu. İlgili ayda üretimdeki bu düşüş, yeni siparişlerin zayıflamasından kaynaklandı.

Türkiye Sektörel PMI Anketi, Eylül 2024

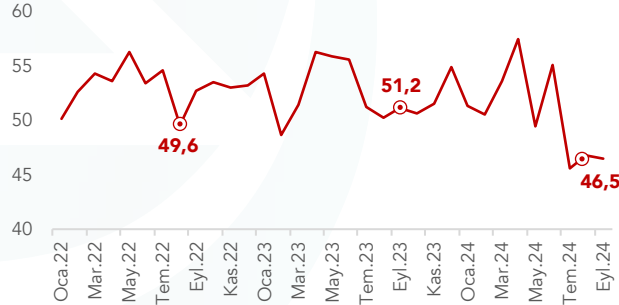
Kaynak: İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI

“SAMEKS Referans Değerinin Altındaki Seyri Devam Ediyor”

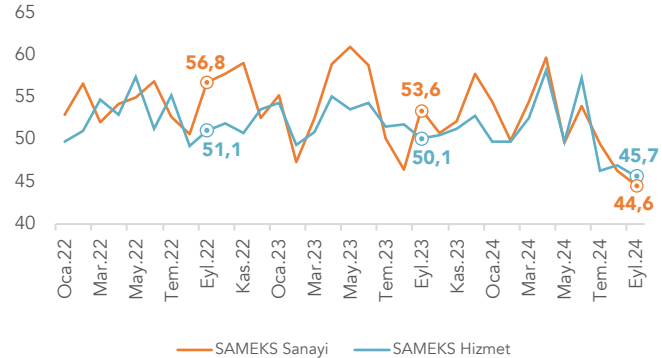
Eylül ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMEKS Bileşik Endeksi, bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak 46,5 değerine geriledi. Bu dönemde Hizmet Sektörü SAMEKS endeksi önceki aya göre 1,1 puan azalış göstererek 45,7 seviyesinde kaydedilirken Sanayi Sektörü SAMEKS endeksi ise önceki aya göre 1 puan azalarak 44,6 seviyesine geriledi.

“
SAMEKS verilerinden hareketle hem imalat sanayinin hem de hizmetler sektörünün yönü önceden görülebilir.
”

SAMEKS Bileşik Endeksi

SAMEKS Sanayi ve Hizmet Endeksleri

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr